

GEONEWSLETTER
NR. 1

WINTER 2023

REDACTIE:

AEMILIA DE
KONINGH
(TEKST,
FOTOGRAFIE
EN
VORMGEVING)

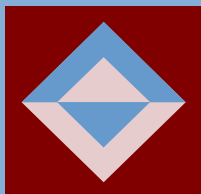
ANNEMIEKE
VAN ROEKEL
(TEKST EN
FOTOGRAFIE)

IN DIT NUMMER:

Vulkanisme op La
Palma 2

Staat van het ter-
rasenlandschap
in Italië 6

Winternummer

GeoNewsletter.eu

JAARGANG 1, NR. 1

WINTER 2023

In deze nieuwsbrief leest u over onderwerpen in relatie tot geografie, geologie en onze natuurlijke omgeving. Reacties welkom!

De Cumbre Vieja, een jaar na de eruptie

La Palma werd precies een jaar geleden getroffen door een vulkaanuitbarsting. In deze Geonieuwsbrief een fotoverslag van een bezoek aan de nieuwe

La Palma

Bron: Canari Wiki.

vulkaankegel op het Spaanse eiland. *La Palma revisited*. Het eiland blijkt met maar liefst 45 hectare te zijn gegroeid!

Pag. 2 t/m 5

Over de huidige staat van Italiaanse landbouwterrassen

Overal in de wereld zijn landbouwterrassen aangelegd, en nu nog zichtbaar. Ook in vervallen

staat, zoals in Italië. Hoe verder? Aandacht voor oplossingen in Ligurië, Noordwest-Italië.

Foto: Aemilia de Koningh

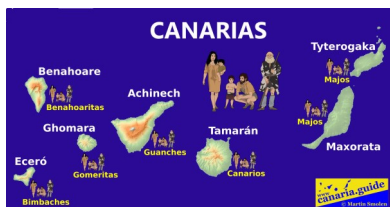
Terrassenlandschap

Pag 6 t/m 9

De Cumbre Vieja: nieuw lavaland aan de westkust van La Palma

JAARGANG I, NR. 1

PAGINA 2

Door Annemieke van Roekel
avroekel@xs4all.nl

Oorspronkelijke bewoners Bron: esp.canaria.guide

Het Canarische eiland La Palma is tijdens de 85 dagen durende eruptie, eind 2021, 45 hectare groter geworden. Ten zuidwesten van Montaña Todoque (zie foto) liep de meeste lava de Atlantische Oceaan in. Vele woningen, bedrijven, landbouwgrond en infrastructuur werden vernietigd door

lavastromen en asregens. Het nieuwe vulkanische complex, inclusief de nieuwe vulkaankegel, is 'Tajogaite' gedoopt, naar het vlakbij gelegen vulkaantje Montaña Rajada, wat letterlijk 'gebarsten' betekent. Ook 'Tajogaite' betekent gebarsten, in de taal van de oorspronkelijke bewoners van het eiland.

Foto: Annemieke van Roekel

Vooraan op de foto is de oude vulkaan Todoque te zien, met direct daarachter de nieuwe kegel. De Tajogaite ligt op de westflank van de

Cumbre Vieja, een vulkanische rug, die zich in 125.000 jaar vormde en voor het laatst in 1971 actief was. De noordwestelijke krater is

zichtbaar op de foto. Het nieuwe vulkaancomplex heeft vele kraters ('vents'), die vooral op luchtfoto's goed zichtbaar zijn.

Aanleg van de nieuwe autoweg op een nog warme bodem in augustus 2022.

Nog warme lavavelden

In de zomer van 2022 werd nog steeds hard gewerkt aan de aanleg van nieuwe infrastructuur. Een nieuwe weg werd aangelegd in het zwaar getroffen dorpje La Laguna. De weg loopt er door 'verse' lavavelden. Verkeersborden (foto) waarschuwden in augustus 2022 voor een nog hete bodem. Stoppen en uitstappen was verboden in deze "zona caliente" (warme zone) en zwaar verkeer, zoals bussen mochten er niet rijden. Vooral in de delen met pahoehoe-

lava, een vloeibaar lavatype dat hierdoor vrij vlak stolt, en dat vaak touwachtige structuren heeft, was de bodem nog warm. Deze horizontale vlaktes worden in dit deel van La Palma afgewisseld met de veel grovere en brokkelige a'a-lava. Je kunt je nauwelijks voorstellen dat hierop nog gebouwd zal gaan worden omdat het verwijderen ervan een megaklus moet zijn. De overheid overweegt om het nieuwe lavaland niet of beperkt opnieuw te bebouwen.

Sulfaatkorsten en stuivende as

De Tajogaite kan van meerdere kanten worden benaderd, en van de verschillende kanten zijn meerdere kraters ('vents') zichtbaar. In de noordwestelijke krater, de belangrijkste lavabron, zijn gele sul-

faatafzettingen zichtbaar. Die sulfaatkorsten zijn pas na de eruptie, tijdens het ontgassen van de bodem, neergeslagen. Aan de oostkant oogt de nieuwe kegel heel anders. Om dat te zien,

moet je eerst 2,5 km door fijn vulkaanzand en stuivende as lopen. Dat kan uitsluitend onder begeleiding van een gids. Vanuit het oosten is een krater te zien die het meest explosief geweest moet zijn.

De Tajogaite vanuit oostelijke richting

Bron: Wikimedia Commons

Locatie vulkaancomplex en lavastroom 2021

Cinque Terre: Omzoomd door terrassenlandschap

Door Aemilia de Koningh
Geopresservice@gmail.com

Cinque Terre, vijf dorpen in Ligurië, Italië, is een populaire toeristische trekpleister. De dorpjes, van noord naar zuid, Monterosso, Vernazza, Corniglia, Manarola, en Riomaggiore zijn prachtig.

Uitzicht op Vernazza vanaf het wandelpad langs het dorpje.

Foto: Aemilia de Koningh

Manarola met op de voor- en achtergrond landbouwterrassen.

Terrassen bij een boerderij in Deiva Marina, een dorpje in de omgeving van Framura en Cinque Terre.

Foto: Aemilia de Koningh

In het rood: Ligurië

Bron: Wikipedia

Tegen de hellingen achter de dorpen zijn de terrassen te zien. Sinds de oudheid verbouwen boeren er wijn, olijven, enz.

Echter, de aandacht van de boeren verslapt en daarmee het onderhoud van het landschap. Zij gingen werken in het toerisme.

Het gevolg hiervan is een grotere kans op aardverschuivingen na flinke regenval o.a. in en rond Monterosso en Vernazza.

Verwaarloosde en overwoekerde terrassen

Het landschap landinwaarts tegen de hellingen achter deze dorpen, maar ook elders in het Middellandse Zeegebied, bestaat vaak uit tegen een berghelling door de mens als terras aangelegde landbouwgrond, versterkt met behulp van karakteristieke stenen muurtjes. De grond werd zo geschikt voor wijnstokken, olijfbomen, vijgen, kaki's, kastanjes en citroenen. Het onderhoud, zoals opvangen en afvoeren van overtollig regenwater, was als het ware automatisch geregeld. Nu de terrassen minder goed onderhouden worden of zelfs zijn verlaten, is er echter sprake van erosie en aardverschuif-

vingen na zware regenval (o.a. in 2011 in Cinque Terre). In de dorpjes in de dalen aan zee lopen bewoners zo een groot risico, wordt gevreesd. In Framura, een gemeente iets ten noorden van Cinque Terre, met minder toerisme, ziet de wandelaar, als hij/zij goed kijkt, ook overal terrassen. De stenen muurtjes en horizontaal gelegen lapjes grond zijn hier echter geheel overwoekerd door struiken en overige begroeiing. Her en der is aan een enkele overgebleven kaki- citroen- of kastanjeboom tussen het groen nog af te leiden, wat er voorheen zoal werd verbouwd op de terrassen.

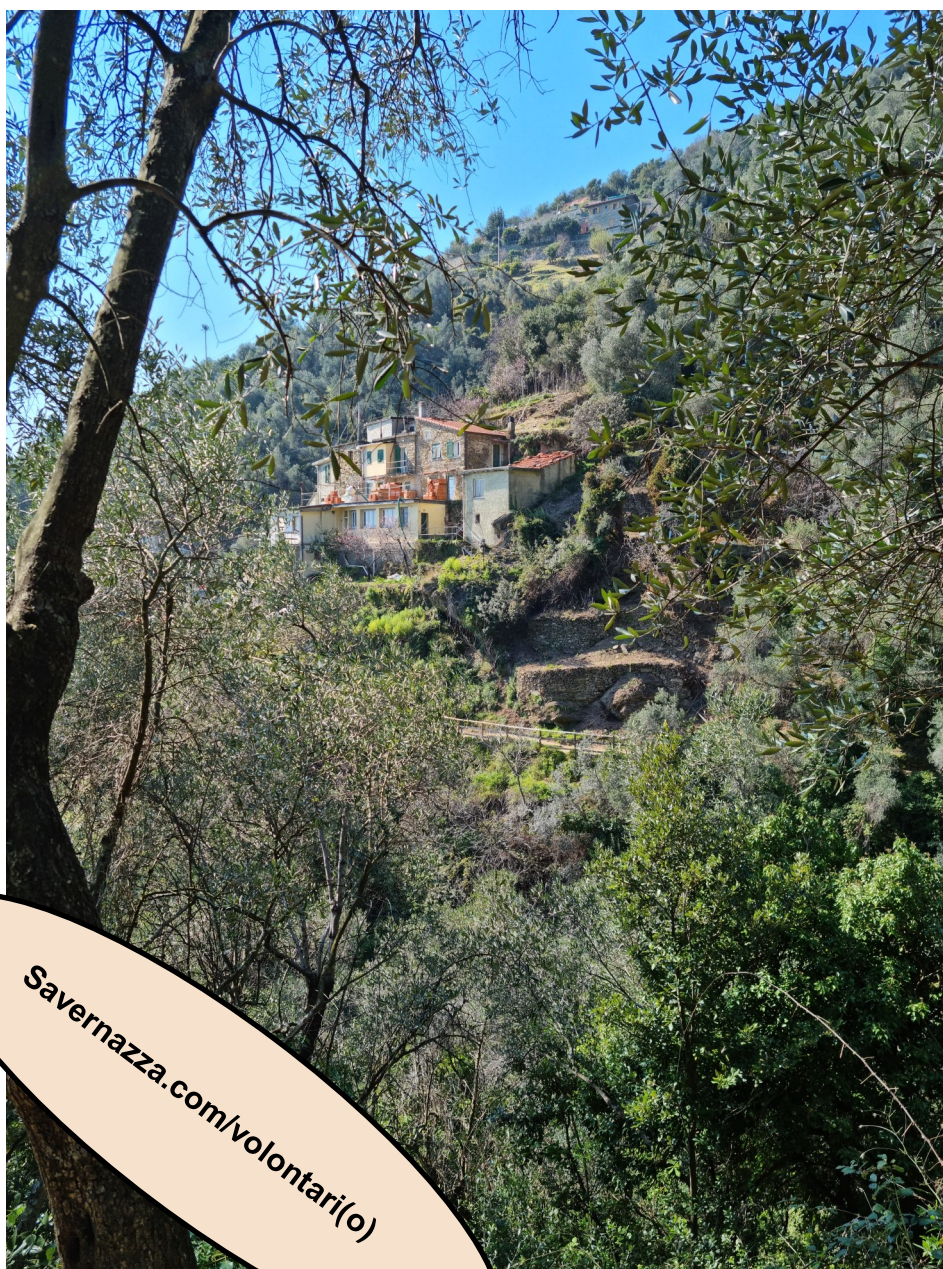
Foto's: Aemilia de Koninck

Verwaarloosde landbouwterrassen.

Restauratie van terrassen

Vrijwilligers dragen inmiddels bij in het als UNESCO Werelderfgoed aangemerkte Nationaal park Cinque Terre aan herstel en onderhoud van de terrassen.

In ruil voor kost en inwoning in een gebouw nabij de terrassen. Op de foto hieronder het gebouw te midden van verwaarloosde terrassen bij Vernazza.

[Savernazza.com/volontari\(o\)](http://Savernazza.com/volontari(o))

Foto: Aemilia de Koningh

Vrijwilligersgebouw bij Vernazza

Terrassen bij Monterosso. Foto: Aemilia de Koningh

Verscholen in het beboste gebied liggen de al jarenlang verlaten en dus niet meer onderhouden terrassen. Toch lijkt de grond in deze gebieden minder gevoelig te zijn voor aardverschuivingen, die zich hier ook hebben voorgedaan. Met andere woorden, de ondergrond houdt beter stand. De schade is minder, is wat opvalt bij onderzoek. Dankzij wortels van nieuwe begroeiing.

Zwarte pijl:
Framura

Witte pijl:
Cinque Terre

Het zijn de slecht onderhouden terrassen waar bijvoorbeeld wijnbouw en olijventeelt plaatsvindt, zoals bij Cinque Terre, die het kwetsbaarst zijn. Geen gereguleerde waterafvoer meer, minder boomwortels die grond

vasthouden. Het verwilderde terrassenlandschap in Framura leent zich in elk geval prima voor 'rewilding', waarvoor in diverse natuurgebieden, onder meer in de Apennijnen momenteel projecten lopen.

Geopress

v u u r b e r g . n l

Redactie

Geopress
Aemilia de Koningh
www.geopress.nl
geopresservice@gmail.com
06-1214 6576

De Vuurberg
Annemieke van Roekel
www.vuurberg.nl
avroekel@xs4all.nl
06-5247 9731

Op de website www.geonewsletter.eu leest u over tal van onderwerpen in relatie tot geografie, geologie, landschap en milieu.

De samenstellers hebben een brede journalistieke achtergrond in deze thema's.

In de komende nummers:

- ◇ Aardbevingen in het oostelijke Middellandse Zeegebied
- ◇ Expositie *Open Kaart– van atlas tot streetmap* in het Allard Pierson Museum
- ◇ Geografie Sallandse Heuvelrug

ISSN: 2950-1520

Copyright 2023 Geopress/Vuurberg. Het copyright van het materiaal in dit blad berust bij de makers. Niets uit het blad mag worden veelevoudigd of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of op enige andere manier, zonder de voorafgaande schriftelijke toestemming van de maker. Het in zijn geheel doormailen van het pdf-bestand en het maken van prints voor eigen gebruik zijn toegestaan.

Arkalochorie (Kreta). Foto: A. van Roekel